

ارزیابی تاثیر زمان کاربرد دو نوع علف کش برای کنترل علف های هرز کلزا در منطقه اردبیل

ابراهیم توبه^۱، محمدتقی آل ابراهیم^۲، سلیم فرزانه^۳

^۱دانشگاه محقق اردبیلی abto47@gmail.com
^۲دانشگاه محقق اردبیلی m.t.alebrahim@gmail.com
^۳دانشگاه محقق اردبیلی salimfarzaneh@yahoo.com

چکیده

به منظور ارزیابی تاثیر زمان مصرف دو نوع علف کش پرکاربرد در کلزا، در کنترل علف های هرز نازک برگ و پهن برگ کلزا در اردبیل، آزمایشی در سال زراعی ۹۵-۹۶ در مزرعه ای واقع در روستای ساقصلو بصورت طرح اسپلیت پلات فاکتوریل در قالب طرح پایه بلوک های کامل تصادفی در ۳ تکرار اجرا گردید. که تیمارهای اصلی شامل دو زمان کنترل شیمیایی علف های هرز کلزا به عنوان عامل اصلی در دو کرت اصلی (مرحله اول: ۲ تا ۴ برگ کلزا و مرحله دوم: قبل از ساقه دهی کلزا)، فاکتورهای فرعی شامل نوع سم در سه سطح، کاربرد نازک برگ کش سوپرگلانت و پهن برگ کش لونترال و مخلوط دو سم مذکور و فاکتور فرعی دیگر نوع ادوات سمپاشی در سه سطح شامل سمپاش پستی اتومایزر و میکرونیر و تلمبه ای کتابی بعنوان کرنهای خرد شده در نظر گرفته شدند

وزن نمونه های علف هرز در مساحت ۲۵ مترمربع با استخراج وزن تر و وزن خشک کل نمونه علف های هرز و تفکیک نمونه به نازک برگ و پهن برگ و اندازه گیری وزن تر و خشک آنها و بررسی نتایج با نرم افزار sas و جداول مقایسه میانگین نشان داد زمان کاربرد علف کش در وزن تر علف هرز نسبت به شاهد در مرحله اول ۴۵٪ و مرحله دوم ۲۰٪ کاهش، وزن خشک علف های هرز نسبت به شاهد مرحله اول ۴۹٪ و مرحله دوم ۲۷٪ کاهش که در سطح ۱٪ معنی دار و مقایسه میانگین عملکرد مزرعه در دو زمان مبارزه تفاوت معنی داری را در سطح ۱٪ نشان داد که عملکرد در هکتار محصول کلزا در شاهد ۱۱۸۵ کیلوگرم و مرحله اول ۴۰۰۸ کیلوگرم و مرحله دوم ۲۵۰۶ کیلوگرم برآورد گردید.

واژه های کلیدی

کلزا، علف هرز، زمان، سم، سمپاش

مقدمه

کلزا با نام علمی *Brassica napus* به عنوان سومین گیاه روغنی مهم دنیا شناخته شده و به دلیل خصوصیات ماند مقاوم به کم آبی، شوری و سرما، ارزش تناوبی زیاد، مقاومت نسبی به بافت خاک و قابلیت بالا برای رقابت با علف های هرز هم اکنون در سطح وسیعی از مزارع جهان در تناوب با محصولات مختلف به ویژه غلات کشت می شود [۱]. روغن کلزا به دلیل حضور اسیدهای چرب اشباع نشده و فاقد کلسترول از کیفیت تغذیه ای بالایی برخوردار است [۲]. برنامه خودکفایی وزارت جهاد کشاورزی در اساسی ترین محصولات غذایی از جمله تولید روغن، توجه مسئولین را به توسعه کشت این گیاه با ارزش معطوف نموده است، به نحوی که در آغاز کار در سال ۱۳۷۸ سطح برداشت کلزا فقط ۱۷۲۴۰ هکتار و متوسط

عملکرد آن ۹۷۰ کیلوگرم بود. برای تولید روغن سطح کشت کلزا، سال زراعی ۹۳-۹۲ به یکصد هزار هکتار و میزان تولید ۱۶۰ هزار تن بود که این تنها حدود ۱۰ درصد از نیاز روغن مصرفی کشور را در سال ۹۳ تأمین می کرد. برای سال زراعی ۹۴-۹۳ نیز کشت کلزا در سطح ۲۷۰ هزار هکتار و برای سالیان بعد افزایش کشت معیار می باشد طوریکه در افق ۱۴۰۴، کشت دانه روغنی کلزا در سطح یک میلیون هکتار مد نظر قرار گرفته که در صورت تحقق، بیش از دو میلیون تن محصول عاید می شود که ضریب خوداتکایی روغن را افزایش خواهد داد. میزان روغن مصرفی کشور یک میلیون و ۴۰۰ هزار تن است که از این میزان، یک میلیون و دویست هزار تن به ارزش چهار میلیون دلار از خارج کشور، وارد می شود و مصرف سرانه روغن کشور با جمعیت ۷۷ میلیون و ۹۰۰ هزار نفری ۱۸ کیلوگرم می باشد. این آمار نیاز به افزایش سطح زیرکشت و افزایش عملکرد متوسط کلزا را نشان می دهد. در دنیا نیز طی دوره ۵۰ ساله (۱۹۶۵ الی ۲۰۱۴) کشت کلزا ۱۲/۲ شده است و در ایران به دلیل قرار گرفتن در کمربند خشک، کشت محصولات منطبق با فصل بارندگی (پاییز و زمستان) به ویژه کلزا مورد تأکید هست تا از منابع آبی موجود کمتر استفاده و از بارش های جوی بیشتر بهره گرفته شود.

بیان مسئله

دانه روغنی کلزا چند سالی است که وارد کشور شده و تحقیقات زیادی بر روی آن انجام گرفته است ولیکن در مورد روش های کنترل علف های هرز کلزا تحقیقات زیادی صورت نگرفته است. کشت دانه روغنی کلزا با محاسن فراوانی که در تناوب زراعی با غلات دارد و همچنین سازگاری آن با شرایط مختلف آب و هوایی مختلف اهمیت این محصول را بیشتر نموده و می تواند در کاهش وابستگی کشور به روغن نباتی نقش مهمی داشته باشد. کلزا علاوه بر داشتن خصوصیات خوب و منحصر به فرد در تأمین روغن خوراکی، توسعه صنعت زنبورداری، کاهش جمعیت علف های هرز و بهبود ساختمان خاک نقش بسیار مثبت و مؤثری در افزایش عملکرد گندم در تناوب کلزا - گندم دارد. تحقیقات انجام شده در این خصوص نیز نشان دهنده افزایش ۲۰ درصدی عملکرد گندم در استفاده از تناوب با کلزا می باشد. رعایت نکات فنی در زراعت این محصول سبب افزایش عملکرد و افزایش درآمد زارعین می گردد، لذا توسعه کشت با دلگرمی و سرعت بیشتری انجام می گردد.

علف های هرز، رقیب بسیار مهم و یکی از عوامل اصلی کاهش تولید در زراعت کلزا می باشند، بطوری که علاوه بر تغذیه از مواد غذایی خاک و میزبان، رابط مناسبی برای گسترش آفات و بیماری های گیاهی نیز